

a silný nebo máš-li štěstí. Ta druhá je smrt nevyhnutelná, smrt jako lovec, jemuž v posledku nelze uniknout. Ať jsi člověk silný nebo rychlý nebo odvážný, moudrý nebo hlupák, zlý nebo ve všech skutcích svých dnů spravedlivý a milosrdný, svět milující nebo ho přijímající s odporem, musíš zemřít a opustit ho — a stát se zdechlinou, kterou lidé rádi zakopou nebo spálí.“

„A když jsou lidé takto pronásledováni, cožpak nemají naději?“ řekl Finrod.

„Nemají znalosti ani jistotu, jen strach nebo sny v temnotě,“ odpověděla Andreth. „Ale naději? Naděje je něco jiného, o čem dokonce i Moudří mluví jen zřídka.“ Pak její hlas změkl. „A přece si pane Finrode z Domu Finarfinova, z rodu vznešených a mocných elfů, o té naději brzy spolu promluvíme.“

„Brzy možná,“ řekl Finrod, „dosud však přebýváme ve stínu strachu. Každopádně si uvědomuji, že největší rozdíl mezi elfy a lidmi tkví v tom, jak rychle jejich konec přichází. Pouze v tom. Neboť domníváš-li se, že pro Quendi není smrt nevyhnutelná, mýlíš se.“

Nyní nikdo z nás neví, ač to možná vědí Valar, jaká je budoucnost Ardy a jak dlouho má ještě trvat. Ale nebude trvat věčně. Eru ji stvořil, ale on sám v ní není. A pouze on jediný je neomezený. Arda, ba i samotné Eä, musí proto mít hranice. Vidiš nás, Quendi, jen na počátku našeho bytí a náš konec je ještě daleko. Stejně připadá smrt mladému člověku na vrcholu sil, až na to, že ač nás ještě čeká mnoho let života, mnoho je jich už za námi. Ale konec se blíží. To všichni víme. A pak budeme muset zemřít. Zdá se, že nakonec budeme muset zahynout, protože patříme k Ardě, jak naše *hröa*, tak *fëa*.⁷ A co potom? Odejdemo, abychom se už nikdy nevrátili, jak říkáš, nejzazší konec a nenapravitelná ztráta.

Náš lovec je pomalý, ale nikdy neztratí stopu. V den, kdy zaduje na roh,⁸ naše jistota pomine a my nevíme, co bude potom. A nikdo k nám o naději nepromlouvá.“

„To jsem nevěděla,“ řekla Andreth, „a kromě toho...“

„A kromě toho ten náš je aspoň pomalý, chtěla jsi říct?“ řekl Finrod. „Máš pravdu. Ale v žádném případě se nezdá, že by osud, který předem tušíme, ale jehož naplnění je odloženo byl snazším břemenem, než osud, jenž se naplní brzy. Ale pokud jsem dostatečně porozuměl tvým slovům, nevěříš, že byl tento rozdíl vytvořen už na začátku. Nebyli jste od počátku stvořeni pro rychlou smrt.“

O vaší víře by se jistě dalo říci ještě mnohem víc, ať už je pravdivá nebo ne. Ale nejdříve se chci zeptat: jak k tomu podle tebe došlo? Usoudil jsem, že to způsobila Melkorova zášť a tys to nepopřela. Ale teď vidím, žeš nemluvila o úpadku, který postihl celou Pokaženou Ardu, ale o nějakém zvláštním úderu, zaměřeném proti tvému lidu, proti lidem jako takovým?“

nost vysvětlována mýtický: je to Boží tajemství, o kterém není známo nic víc, než že „je skryto, co má Bůh v úmyslu s lidmi udělat“; budí smutek a závist vůči nesmrtelným elfům...

V kosmogonii Pád je: pád andělů, mohli bychom říci. Formou se však zcela liší od křesťanského. Tyto příběhy jsou „nové“, neodvozené od jiných mýtů a legend, ale musí nevyhnutelně obsahovat velkou dávku starobylých běžně užívaných motivů a prvků. Konec konců věřím, že legendy a mýty jsou převážně utvořeny z „pravdy“ a zpřístupňují ty aspekty, které lze přijmout jen tímto způsobem; podobné pravdy a postupy byly už dávno objeveny a budou se objevovat pořád znovu. Žádný příběh se nevyhne Pádu — konečně, všechny příběhy jsou o Pádu — pokud je určen pro lidskou mysl takovou, jak ji známe a jakou máme.

Pád elfů nastal dříve, než se dějiny začaly skládat z příběhů. (První pád lidí není, z uvedených důvodů, nikde zaznamenán. Lidé vstupují na scénu teprve dlouho poté, co se ony události odehrály, a zachovaly se pouze pověsti, které vypráví, že lidé načas upadli do područí Nepřítele a někteří toho později litovali.)“

„První pád lidí nehl, z *uvedených důvodů*, nikde zaznamenán.“ Co to mohlo být za důvody? Otec musel mít na mysli začátek onoho dopisu, kde píše o artušovské legendě, která...

„...explicitně obsahuje křesťanskou víru, kterou zahrnuje. (...) Z důvodů, které zde nebudu rozebírat, mi to připadá osudné. Mýtus, jakož i pohádka, musí stejně jako kterékoli jiné umělecké dílo ve výsledku odrážet a obsahovat prvky morální a věroučné pravdy (nebo pomýlení), ale ne explicitně, ne ve známé podobě primárního reálného světa.“

Několik let před tímto dopisem v jednom zvláštním „náčrtu“, připojeném k „*Potopení Anadúne*“, krátce popsal příčinu Pádu lidí a připojil jednu velice podivnou spekulaci o původním Božím plánu s lidmi:

„Lidé (Následovníci, Druhý rod) přišli jako druzí, ale lze tušit, že v původním Božím plánu byli předurčení (po období opatrovnictví) převzít vládu nad celou zemí a stát se nakonec Valar a „rozšířit tak Nebe“, *Ilúve*. Ale Zlo, vtělené do Melekó, je svedlo a oni padli.“

O něco níže v tomtěž článku napsal:

„Ač všichni lidé padli, ne všichni zůstali zotročeni. Někteří toho litovali, vzbouřili se proti Melekó, sprátelili se s Eldar a pokoušeli se být Bohu věrní.“

Tímto je vyjádřena víra (ať už jí je třeba připisovat jakoukoli váhu — neboť kdo to může tušit?), že Pád způsobil změnu, která nevypočitatelně zničila přirozenost a předurčení lidí, změnu, kterou způsobil „Duch Zla“, Melekó.

Naproti tomu v roce 1954 v konceptu neodeslaného dlouhého dopisu Peteru Hastingsovi (*Dopisy*, č. 153) napsal: